

Jul i Kenya

■ BRITA ØYGARD

Etatsdirektør, Etat for
helsetjenester, Bergen

Vi har, som så mange andre, gått med en drøm om å få se Afrika. I 2007, da sønnen vår Tord, var i Kenya i forbindelse med bibelskole, kom sjansen. Nå eller aldri!

Vi forberedte oss så godt vi kunne, med vaksinasjoner og med godterifritt år. Og vi så «Mitt Afrika» sikkert fem ganger. Planen var å starte med en uke i Mombasa, som er kjent for sine hvite strender på Afrikas østkyst. Deretter skulle vi ta buss til Nairobi. I romjula skulle vi bo på den norske misjonsstasjonen som blir kalt «Tomta», og etter nyttår hadde vi bestilt tre dagers safari i Masai Mara. Det ble ikke helt slik vi hadde tenkt.

Da vi kom til Mombasa 19. desember, var det over 30 grader der. Det var 50 grader varmere enn i Vadsø, og rene varmesjokket for pappa Bjørn som jobber der. Vi bodde på Tiwi Beach Resort med all mulig luksus. Selv om vi nøt luksusen på de hvite strendene, den gode maten og full service overalt, vekslet følelsene mellom å nyte og å være litt forlegen ved å bli behandlet som medlemmer av den ypperste overklasse,

som vi faktisk var der nede. Første juledag var det stor feiring med middag for alle hotellets gjester ved bassengene. Det var en overveldende buffé av god mat, kunstferdig anrettet til ære for gjestene. Underholdningen bestod av en broket blanding av ulike kulturer – fra amerikanske julesanger, AHA, masaier som danset, til barn som fremførte juleevangeliet. Kenyanerne serverte, og de hvite gjestene koste seg. Vi viste at kenyanerne i området var fattige, og at mange måtte klare seg med én dollar pr. dag. Selv om vi prøvde å være rausere med driks, følte vi på at de sosiale forskjellene var enorme. Og det kjentes ikke bare godt.

26. desember tok vi buss fra Mombasa til Nairobi. Det var ikke akkurat aircondition på bussen, så det var en varm fornøyelse. Likevel er vi glad vi tok denne bussturen, for det skulle vise seg å være den eneste sjansen vi fikk til å se litt av Kenya og få et inntrykk av hvordan kenyanerne bodde og levde.

Den 27. desember var det valg i Kenya. De to mest framstående presidentkandidatene var sittende president Mwai Kibaki og op-

posisjonens leder, Raila Odinga. De neste dagene viste opptellingen at opposisjonsleder Odinga ledet stort, og ennå før de siste resultatene ble offentliggjort, erklærte Raila Odinga seg som vinner av valget. Dagen etter kom de siste valgresultatene, og sittende president Kibaki erklærte seg som vinner. Da ble det virkelig bråk, og uroen i landet tiltok med voldsbruk og utrygghet. Det var nokså massive holdepunkter om valgfusk fra Kibakis side, og internasjonale valgobservatører kritiserte opptellingen.

Samme dag hadde vi planlagt å besøke slummen som Tord arbeidet i. Vi hadde avtalt å møte en afrikansk kontakt i Nairobi sentrum for å handle mat som gaver til beboerne. På vei ut av butikken, oppdaget vi at folk på fortauet plutselig begynte å løpe, og bilene i gata tutet. Vi forsto ikke hva som skjedde, men vår afrikanske kontakt skjøv oss inn igjen i butikken, hvor vi ventet en halv times tid bak nedrullede gittere, før kysten var klar. Vi fant bilen og drog mot slummen. Da vi nærmet oss, ble det igjen uro, og noen hundre meter lenger fram så vi gatekamper med steinkasting og

Luksusen på de hvite strendene skapte også ambivalente følelser. ILLUSTRASJONSFOTO: SCANDINAVIAN STOCKPHOTO

Det var 50°C varmere i Mombasa enn i Vadsø.

Det ble også tid til å se og oppleve dyrelivet i Kenya. FOTO: PRIVAT

løpende mennesker. Vår afrikanske kontakt hadde familie der uroen pågikk. Han fikk det vi hadde av penger for å kunne kjøpe seg ut av trøbbel, og gikk inn i kampområdet for å finne familien sin. Sjåføren vår var tydelig stresset, snudde bilen, og kjørte oss, via noen omveier, trygt tilbake til «Tomta». Det gikk bra med kontakten vår, også.

I dagene som fulgte ble alle nordmenn internert, og på misjonsstasjonen samlet det seg ca 100 nordmenn. «Tomta» var omgitt av høye murer og piggrådgerde, og

det gikk vakter døgnet rundt, så vi var ganske trygge der. Kenyanere som jobbet der, eller som kom på besøk, gav oss øyenvitneskildringer om dramatiske hendelser med både vold, drap og nedbrenning av hus. Vi hørte skudd og smell fra granater, og vi så røyk fra slummen. Slik var stemningen da vi feiret nyttår rundt det lille bassenget inne på «Tomta». Ingen av oss hadde noe behov for raketter og smell den kvelden.

Som eneste leger på «Tomta», kom det vel med at jeg var nevrotisk nok til å ha med en del medisiner. Så vi kunne behand-

le både allergisk reaksjoner, smerter og infeksjoner. En person måtte likevel innlegges på Karen Hospital med dehydrering og mageinfeksjon.

Vi var vel egentlig aldri engstelige for egen sikkerhet, men ble svært engasjert i hendelsene og bakgrunnen for dem. Et ungt demokrati er skjøre greier! Kibaki var av kikuyu stamme, og Odinga var av luo stamme, og konflikten mellom de to stammene dominerte i volden og uroen som oppstod. Når det kom til stykket var etnisk tilhørighet viktigere enn politiske og ideologiske spørsmål.

Selv om situasjonen var spent, fikk vi enkelte dager lov til å ta turer ut i området i nærheten. Vi hadde da alltid minibuss med sjåfør. En av sjåførene fortalte at svogeren hans var hugget ned og drept i sin egen leilighet to dager i forveien. Han var kikuyu, presidentens stamme. Det var det eneste gale han hadde gjort... Kona satt igjen med fire barn, og hun og foreldrene hans turte ikke sove innendørs fordi leiligheten ble en felle hvis de ble angrepet. Denne historien gjorde veldig inntrykk på oss. Totalt ble over 1000 personer drept i opptøyene etter valget.

Oppholdet i Kenya ble annerledes enn vi hadde tenkt, men ikke mislykket. Tragedien som rammet landet mens vi var der, lærte oss helt sikkert mer om landet enn vi hadde fått med oss i et mer turistmessig opplegg. Korrupsjon og juks omkring viktige, demokratiske institusjoner er veldig skadelig og kan underminere lov og orden i et helt land. Dette må vi ikke glemme, selv i vår norske virkelighet.

■ BRITA.OYGARD@BERGEN.KOMMUNE.NO

Flere enn 1000 personer ble drept i opptøyene etter valget i 2007. FOTO: JFJUSTICE.NET

